

بررسی شیوع فشار خون بالا در شهر گناباد

محسن نقوی^۱

چکیده پژوهش

این پژوهش یک بررسی توصیفی است که به منظور تعیین شیوع فشارخون بالا در سال ۱۳۷۵ در سطح شهر گناباد انجام شده است. نمونه‌های پژوهش به تعداد ۱۲۵۹ نفر به طور تصادفی از بین افراد بالغ بالای ۱۸ سال انتخاب و در دو مرحله و با فاصله زمانی حداقل دو هفته برای هر نمونه از دست راست و در حالت نشسته، فشارخون اندازه‌گیری و ثبت شده است. نتایج این بررسی نشان می‌دهد که از ۱۲۵۹ نفر نمونه پژوهش ۲۶۳ مورد فشارخون بالا دارند. بنابراین شیوع فشارخون در شهر گناباد ۲۰/۸۸٪ می‌باشد. همچنین یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد از ۷۵۱ نمونه مرد تعداد ۱۷۰ نفر؛ یعنی ۲۲/۶۳٪ مبتلا به فشارخون بالا بوده و از ۵۰۸ نمونه زن تعداد ۹۳ نفر یعنی ۱۸/۳۰٪ مبتلا به بیماری فشارخون می‌باشند. از نظر شدت فشارخون، ۲۲/۸۱٪ مبتلا به فشارخون "سیستولیک" محض، ۲۵/۰۹٪ فشارخون "دیاستولیک" در حد بالای طبیعی، ۳۷/۲۶٪ فشارخون خفیف، ۱۱/۴۰٪ فشارخون متوسط و ۳/۴۷٪ فشارخون شدید دارند.

۶۷٪ مبتلایان از فشارخون بالای خود اطلاع نداشتند و ۱۰/۲۶٪ از مبتلایان از داروی ضد فشارخون استفاده می‌کردند که از این تعداد ۹۳٪ فشارخونشان کنترل نشده است.

واژه‌های کلیدی: هیپرتانسیون، شیوع، گناباد

Archive of SID
 دیاستولیک بالاتر از ۹۰ mmHg در افراد بالغ
 تعریف شده است. گزارش کمیته ملی مشترک در
 سال ۱۹۹۳ تقسیم بندی زیر را برای تعیین میزان
 شدت فشارخون در نظر گرفته است.

مقدمه

فشارخون بالا ریسک فاکتور عمده بیماریهای
 قلبی و عروقی، کلیوی و مغزی می باشد که اغلب به
 صورت افزایش دائم فشارخون سیستولیک شریانی
 در سطح بالای ۱۴۰ mmHg و فشارخون

دیاستولیک	سیستولیک	فشار (mmHg) شدت فشارخون
۸۵-۸۹	۱۳۰-۱۳۹	حد بالای طبیعی
۹۰-۹۹	۱۴۰-۱۵۹	مرحله خفیف
۱۰۰-۱۰۹	۱۶۰-۱۷۹	مرحله متوسط
۱۱۰-۱۱۹	۱۸۰-۲۰۹	مرحله شدید
>۱۲۰	>۲۱۰	مرحله خیلی شدید

جمعیت بالغ جوامع مبتلا به فشارخون بالا
 می باشند. همچنین ۱۵٪ مبتلا به فشارخون
 بالا و تشخیص داده نشده هستند. آمار نشان می دهد
 بیش از ۶۰ میلیون آمریکایی با فشارخون بالا
 تشخیص داده شده اند و در حال دریافت داروهای
 ضد فشارخون هستند. به علاوه تخمین زده شده که
 درصد بالای دیگری از بزرگسالان در ایالات متحده
 مبتلا به فشار خون بالای تشخیص داده نشده
 هستند. کنترل فشارخون بالا از طریق روشهای
 پیشگیری اولیه و ثانویه مهم می باشد.
 پیشگیری اولیه شامل کاهش ریسک فاکتورهای
 همراه فشارخون است که خود مستلزم شناخت
 عوامل خطر غیر قابل تعدیل و تعیین و
 کنترل عوامل خطر قابل تعدیل می باشد و پیشگیری
 ثانویه بر اساس بیماریابی و کنترل

شیوع نسبی سطوح مختلف فشارخون
 دیاستولیک در درصد زیادی از جمعیتی که در خانه
 تحت بررسی قرار گرفته اند و فشارخون آنها ثبت
 شده است، نشان داده است که ۷۰٪ فشارخون
 دیاستولیکی بین ۹۰ تا ۹۹ میلیمتر جیوه و ۲۰٪ بین
 ۱۰۰ تا ۱۰۹ میلیمتر جیوه و ۱۰٪ بالای ۱۱۰
 میلیمتر جیوه داشته اند. همچنین آمار شیوع
 فشارخون از نظر نوع نشان می دهد که بین ۹۳ تا ۹۵
 درصد بیماران مبتلا به فشارخون اولیه می باشند.
 فشارخون بالا شایعترین گرفتاری بهداشتی
 عمومی در ایالات متحده آمریکا است. قسمت
 اعظم جمعیت مبتلا به فشارخون بالا تشخیص داده
 نمی شوند و تعداد کمی از آنهایی که تشخیص داده
 شده اند مداخلات کافی را دریافت می کنند و
 بسیاری رژیمهای درمانی توصیه شده را دنبال
 نمی کنند.

گینور^(۱) و همکاران گزارش کرده اند بیش از ۲۰٪

1- Gifford

بودن رژیمهای درمانی به تغییر در نحوه زندگی از قبیل تغییر رژیمهای غذایی، کاهش وزن و ترک سیگار. بنابراین تشخیص و درمان فشارخون بالا یکی از عوامل اصلی پیشگیری از مرگ و میر به ویژه در کشور ما محسوب می شود و تحقیقات اپیدمیولوژیک پایه اصلی و علمی برای رسیدن به هدف فوق می باشد. به همین منظور پژوهشگر با توجه به مرگ و میر بالای فشارخون درمان نشده و ارزشهای درمانهای مؤثر ضد فشارخون در کاهش این خطرات و حائز اهمیت بودن بیماریابی در فشارخون بالا و در اولویت قرار گرفتن این موضوع از طرف وزارت محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اقدام به انجام این پژوهش در سطح شهر گناباد نمود.

روش پژوهش

این پژوهش یک پژوهش توصیفی می باشد که در سال ۱۳۷۵ در شهر گناباد انجام شده است. نمونه گیری بر اساس مطالعه مقدماتی و با اطلاع از آمار تخمینی افراد تحت پوشش مراکز بهداشت شهری تعیین شده است که به صورت تصادفی و با روش خوشه ای به تعداد ۱۲۵۹ نفر انتخاب شده اند. پس از آزمون روش صحیح گرفتن فشارخون در ۲ نوبت جداگانه و با فاصله زمانی حداقل ۲ هفته برای هر نمونه از دست راست و در حالت نشسته، فشارخون اندازه گیری و ثبت شد. ابزار گردآوری اطلاعات چک لیست و پرسشنامه بوده که برای کلیه نمونه های پژوهش تکمیل شده و اطلاعات به دست آمده مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفته است.

فشارخون بالا در سطح جامعه می باشد. لاکمن^(۱) و سورنسن^(۲) توصیه می نمایند پیشگیری از فشارخون بالا و کشف زودرس موارد جدید بستگی به یک کوشش بهداشتی عمومی و ملی دارد. مددجویان مبتلا به فشارخون بالا معمولاً به بیماریشان از طریق بیماریابی اثنافی در بخشهای مراقبت بهداشتی یا بیماریابی سازمان داده شده در جامعه در مکانهای عمومی مثل گردشگاهها، مدارس، محل کار و غیره پی می برند و پرستاران در هر برخورد نقش فعال دارند. برنامه های بیماریابی سازمان داده شده در جامعه نه تنها مددجویان دارای فشارخون بالای درمان نشده را بلکه آنهایی که مداخلات در مورد آنها قطع شده است. یا آنهایی که به طور کافی در مداخلات جاری کنترل نشده اند را مشخص می سازد. علاوه بر این برنامه بیماریابی فرصتی را برای آموزش عمومی ایجاد می کند. اگر مبتلایان به فشارخون بالا شناخته نشوند یا درمان کافی نشوند نزدیک به ۵۰٪ از آنها به علت بیماری می میرند، ۳۰٪ از حمله مغزی و ۱۰ تا ۱۵ درصد باقی مانده بعلت نارسایی کلیه فوت می کنند. نتایج یک بررسی نشان می دهد که یک تغییر رو به پایین ۲ میلیمتر جیوه در توزیع کل فشارخون سیستولیک احتمال مرگ و میر سالیانه ناشی از سکتة مغزی و بیماری کرونری قلب را به ترتیب ۶-۴٪ و ۳٪ کاهش داده است.

۶۰-۴۰٪ از مددجویان مبتلا به فشارخون بالا در ادامه درمان تجویز شده دچار شکست می شوند. دلایل متعددی وجود دارند که مددجویان دچار فشارخون بالا در پیگیری رژیمهای تجویز شده دچار شکست می شوند، که عبارتند از: بدون علامت بودن بیماری، عوارض جانبی آزار دهنده داروها و هزینه های بالای دارو و درمان و نیازمند

نتایج پژوهش

نتایج این بررسی نشان می‌دهد که از کل ۱۲۵۹ نفر نمونه پژوهش ۲۶۳ مورد فشار خون بالا دارند. بنابراین شیوع فشارخون در شهر گناباد ۲۰/۸۸٪ می‌باشد.

جدول شماره ۱ - توزیع فراوانی مطلق و نسبی نمونه‌های پژوهش بر حسب جنس

مرد		زن		جمع	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۷۵۱	۵۹/۶۵	۵۰۸	۴۰/۳۵	۱۲۵۹	۱۰۰

با توجه به جدول فوق ۵۹/۶۵ درصد افراد تحت بررسی مرد و ۴۰/۳۵ درصد زن بوده‌اند.

جدول شماره ۲ - توزیع فراوانی مطلق و نسبی مبتلایان به فشار خون بالا بر حسب جنس

مرد		زن		جمع	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۱۷۰	۲۲/۶۳	۹۳	۱۸/۳۰	۲۶۳	۱۰۰

طبق جدول فوق ۲۲/۶۳ درصد از مردان و ۱۸/۳۰ درصد از زنان مورد پژوهش دارای فشار خون بالا بوده‌اند.

جدول شماره ۳ - توزیع فراوانی مطلق و نسبی مبتلایان به فشار خون بالا بر حسب سن (سال)

جمع		<۲۰		۲۰-۳۰		۳۱-۴۰		۴۱-۵۰		۵۱-۶۰		>۶۰	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۲۹	۱۱/۱	۲۴	۹/۱	۴۰	۱۵/۳	۸۳	۱۳/۷	۶۹	۲۶/۳	۱۷	۶/۵	۲۶۳	۱۰۰

افراد تحت بررسی طبق جدول فوق در ۶ گروه سنی قرار گرفته‌اند که تنها ۶/۵ درصد دارای سن کمتر از ۲۰ سال و ۱۱/۱ درصد دارای سن بیش از ۶۰ سال بوده‌اند.

جدول شماره ۴ - توزیع فراوانی مطلق و نسبی مبتلایان به فشار خون بالا بر حسب شدت

دیاستولیک						سیستولیک محض							
جمع		۸۵-۸۹		۹۰-۱۰۴		۱۰۵-۱۱۴		>۱۱۵		۱۴۰-۱۵۹		>۱۶۰	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۷	۲/۶۶	۵۳	۲۰/۱۵	۹	۳/۴۲	۳۰	۱۱/۴۰	۹۱	۳۷/۲۶	۶۶	۲۵/۰۹	۲۶۳	۱۰۰

با توجه به جدول بالا ۲/۶۶ درصد افراد دارای فشار خون سیستولیک محض و ۳/۴۲ درصد دارای فشار دیاستولیک بیش از ۱۱۵ میلی‌متر جیوه بوده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

جمعیت بالغین را گرفتار می‌نماید. اما میزان آگاهی در بین افراد مبتلا به فشارخون که به وسیله چندین بررسی مشخص شده است همواره بسیار پایین بوده

بررسی‌های به عمل آمده در کشورهای مختلف نشان می‌دهد فشارخون بالا بین ۲۰ تا ۲۶ درصد

روز افزون شیوع مرگ و میر ناشی از بیماریهای قلب و عروق در کشور ما و اهمیت شناسایی و کنترل صحیح مبتلایان به فشارخون بالا در کاهش میزان مرگ و میر، لزوم برنامه ریزی صحیح در زمینه بیماریابی و پیگیری دقیق نتایج درمانهای انجام شده کاملاً ضروری به نظر می رسد. امید است که نتایج این پژوهش در کنار سایر بررسیهای به عمل آمده در سطح جامعه سهم بسزایی در پیشگیری در سطوح مختلف و کنترل بیماری فشارخون و عوارض خطرناک و مهلک آن داشته باشد.

است. بین ۴۰ تا ۵۰٪ از افراد مبتلا به فشارخون بالا دارو مصرف می کردند و چیزی حدود ۲۰٪ از افرادی که درمان شده بودند فشار خون طبیعی یعنی کمتر از $\frac{140}{90}$ میلیمتر جیوه داشتند. یافته های این مطالعه نشان می دهد شیوع فشارخون در شهر گناباد ۲۰/۸۸٪ می باشد. ۶۷٪ از مبتلایان از فشارخون بالای خود اطلاع نداشتند و ۱۰/۲۶٪ از مبتلایان از داروی ضد فشارخون استفاده می کردند که از این تعداد ۹۳٪ فشار خونشان کنترل نشده است. با توجه به یافته های پژوهش و نیز افزایش

The survey of hypertension prevalence in Gonabad city

Abstract

This research is a descriptive survey, done to certify the prevalence of hypertension in Gonabad city in 1375. The research sample , 1259 persons over 18 years old, in two different times with the intervals of two weeks for every persons of the right hand in sitting position, their hypertension was measured and written down. The research results shows that 263 out of 1259 samples had hypertension. Then its prevalence in Gonabad city is %20.88. The results show also that from 751 male samples, 170 or %22.63 had hypertension and from 508 of females 93 persons or %18.30 had hypertension. From hypertension severity point of view %22.81 had systolic hypertension , %25.09 had diastolic hypertension over normal, %37.26 had slight, %11.40 average and %3.47 had severe

hypertension. %67 of them were not informed of their hypertension and %10.26 were using anti- hypertension medicines, while hypertension of %93 Persons were not Controlled.

Key Words:hypertension, prevalence, Gonabad

فهرست منابع

- ۱ - شامبیاتی، حسینعلی. «اندازه گیری صحیح فشارخون و پیدا کردن مبتلایان به ازدیاد فشارخون»، مجله علوم پزشکی، شماره ۱۱، تهران: مرکز انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۷۳.
- ۲ - شریعت تربقانی، انوشه. الفبای فشارخون. مجله پزشکی بریتانیا. تهران: چهر، ۱۳۷۰.
- ۳ - شیرفر، محمد رضا. فشارخون، پیشگیری و درمان سازمان جهانی بهداشت. تهران: سیاوش، ۱۳۷۶.
- 4 - Dannenberg AL , Garrison RJ , Kannel WB 0 Incidenc of Hypertension in the Framingham Study . AM . J. Pub. Health; 1988 , (78) pp: 76-79.
- 5 - Paul . K. Whelton. Epidemiology of Hepertension. Lancet, Saturday, 1994, Vol 344, (8915).